СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 241. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 16-го жовтня 1935. — VOL. XLIII. No. 241. Jersey City, N. J., Wednesday, October 16, 1935 THREE CENTS

НАЙВИЩИЙ СУД РІШИТЬ КОНСТИТУЦІЙНІСТЬ ЗАКОНІВ ПРО ВІДБУДОВУ

ВАШИНГТОН. — Найвищий суд Злучених Держав постановив розглянути вже в найближчім часі два спори, в котрих іде за конституційність „закона про рільниче достроення" та закона про „владу долини Тенесі", — двох законів, що вважаються основою політики уряду щодо відбудови краю.

Найвищий суд постановив розглянути справу скорше, щоб у цей спосіб покласти край загальній непевности щодо обовязуючої сили цих законів. Ця непевність звязувала руки уряду в переводженню в життя вже ухваленого законодавства.

БОРОТЬБА МІЖ БУДІВЛЯНИМИ ЮНІЯМИ НА КОНВЕНЦІЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Боротьбу між юніями будівляних робітників, що тягнулася вже від довшого часу та робила багато клопоту й на теперішній конвенції Американської Федерації Праці, полагоджено остаточно в цей спосіб, що справу рішено віддати до розгляду комітетови з 6 членів, що представляють обі сторони спору. На випадок, якби цей комітет не міг прийти до згоди, кожда сторона має подати кандидатів на семого члена комітету.

Звіт про цю полагоду принято на конвенції з великим одушевленням. З полагодженням цього питання конвенції лишилися до вирішення ще дві тяжкі справи, а саме питання, як орґанізувати робітників у юнії, чи за фахами, чи за промислами, та питання виключення комуністів з робітничих юній.

ЛІБЕРАЛЬНА ПОБІДА ПРИ ВИБОРАХ У КАНАДІ.

ОТАВА (Канада).—При виборах до домініяльного парляменту Канади, що відбулися в понеділок, консервативний уряд премієра Ричарда Бедфорда Бенета дістав усього 38 голосів. Ліберальна партія дістала подавляючу більшість, бо аж 157 голосів.

Голосували за неї передовсім виборці з приморських провінцій на сході.

Замітне теж, що менші партії дізнали сильної поразки, бо „федерація кооперативної держави" добула тільки 5 місць, реконструкційна партія 1, а партія суспільного кредиту 13. Крім цих увійшли до парляменту ще 4 незалежні ліберали та 1 незалежний („дикий").

ПРОПАЛИ В МЕКСИКУ 5 АМЕРИКАНСЬКИХ БАНКИРІВ.

ДОГЛАС (Аризона). — Сюди прийшла вістка, що в диких околицях коло східньої Сонори, в Мексику бандити піймали 5 американських банкирів, що вибралися туди на полювання. Кажуть, що бандити забрали від них рушниці й амуніцію.

Вістку приніс нюйорський видавець Норкрос, що запросив був банкирів на полювання, та один вирвався з рук бандитів.

НАЙВИЩИЙ СУД ЗНОВ НЕ ХОЧЕ РОЗГЛЯДАТИ СПРАВИ МУНІЯ.

ВАШИНГТОН. — Найвищий суд Злучених Держав відкинув просьбу Томи Мунія, щоб розглянути наново його справу.

Суд каже, що справа має наперед бути розглянена в стейтовім суді, а щойно потім може перейти до найвищого суду Злучених Держав.

ПІСЛАЛИ БОМБУ ПОЧТОЮ.

ГАДОНФІЛД (Ню Джерзі). — Абот Нобел, головний контрольор накладної спілки Сондерса в Філаделфії, дістав оноді з почти пакунок. Під зовнішнім папером до опакування він знайшов іще одно опакування; був це дріт, що в одному місці мав дивний ґудз. Нобел, замісць розвязувати пакунок, повідомив поліцію. Ця поставила пакунок на вільнім полі, а один поліцай рушив його 20 стіп довгим патиком. Пакунок експльодував зі страшною силою. Поліція певна, що вибух був би певно вбив Нобела, якби він був далі розвязував пакунок.

НЮЙОРСЬКИЙ ПОСАДНИК ОСУДЖУЄ ВЕЛИКІ СИЛОВІ ПІДПРИЄМСТВА.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія виголосив на зборах комітету спотребувачів для фабрики електричної сили, що зібралися в готелю Комодор, промову, в котрій гостро виступав проти великих підприємств для виробу електричної сили, кажучи, що вони підкуплювали урядників міста та діставали вільну руку для визиску мешканців.

Він говорив, що місто може виробити в своїх фабриках електричну силу так дешево, що ґазові підприємства, що тепер рахують неоправдані ціни спотребувачам ґазу, будуть мусіти покинути бизнес. Дійде колись до того, говорив Ля Ґвардія, що треба буде піти до музею, щоби побачити цей брудний, несанітарний, огидний причандал, ґазову кухню.

ДОРОГОЦІННОСТИ ЕТІОПСЬКОГО ЦІСАРЯ У БЕТОНОВІМ СХОВІ.

З Адіс Абаби повідомляють, що неґус забезпечив свої дорогоцінности у спеціяльно збудованім бетоновім схові. Місце схову бережуть у великій тайні. До схову зложили корону неґуса Теодора, яку здобув лорд Напер у битві під Маґдалею. Її звернув британський король Юрій V. неґусови в 1925 р. Далі зложили золотий нашийник — як каже переказ — королеви Саби, який носили володарки Етіопії, коронаційний діядем і скиптр, який подарував король Юрій V.

11 МІСІОНАРІВ У БАНДИТСЬКІ НЕВОЛІ.

З Пекіну повідомляють, що 11 еспанських місіонарів у провінції Шансі окружили бандити. Всякий доступ до бандитів неможливий. Занепокоєна китайська влада скликала нараду, щоб видати розпорядок у справі поборювання бандитизму.

БАНДИТИЗМ ЧИ ПРОВОКАЦІЯ?

Дня 22. червня прийшли на подвіря господаря М. Гордія в Потоці (Рогатин), де відбувалося весілля, якісь міські батяри, узброєні в закуті палки, і почали домагатися впустити їх до хати. Коли їм відмовлено, вони самі вдерлися до хати і почали танцювати та співати сороміцькі пісні. В той час їхні кумпани, які залишилися на дворі, почали бити їх через вікно колами. Повстала бійка, яка перенеслася надвір. У бійці побито кількох хлопців таки з тої самої банди. Показалося, що це були „стшельци".

У звязку з бійкою поліція перевела слідство й арештувала пятьох хлопців зі села, які з бійкою не мали нічого спільного. Між арештованими були й такі, які навіть не були на весіллі.

Дня 11. VIII. відбулася судова розправа, на якій виявилося, що всі обвинувачені хлопці були невинні і задармо просиділи 7 тижнів у тюрмі.

ЯК ЗЛОДІЙ УДАВАВ ПАТРІОТА.

В окружнім суді в Перемишлі відбулася розправа проти громадського писаря з Мостиск за крадіж. 4,500 злотих податкових грошей. На розправі писар Свентальський боронився тим, що всі ті гроші дав на будову „Дому Людового". Суд засудив його за той особливий патріотизм на один рік тюрми.

БЕЗПІДСТАВНЕ ДОНЕСЕННЯ.

Постерунок поліції в Добрівлянах, пов. Дрогобич, зробив донесення до староства, будьтоби в дитячому садку в Добрівлянах були діти в шкільному віці. Повітовий Кружок „Р. Ш." вислав своїх делеґатів до Добрівлян, щоб на місці прослідили це й наскільки такий стан існував би, зараз таки щоб його зліквідували. Тимчасом прослідження справи виказало цілковиту безпідставність поліційноо доносу, бо в садку нема ані одної дитини в шкільнім віці, натомість є 7 дітей, які щойно в наступному шкільному році будуть у шкільному віці.

ВВІЗ ЧАСОПИСІВ ЗАБОРОНЕНИЙ ДО СОВЄТСЬКОЇ РОСІЇ.

Комісаріят закордонної торговлі пригадує одним наказом, що ніяка особа, що мешкає в совєтській Росії, не сміє діставати з закордону книжки, журнали або часописи, хіба що дістане на це дозвіл через офіційне бюро, створене в тій саме цілі.

САРАНЧА В ПІВДЕННІЙ БЕСАРАБІЇ.

В південній Бесарабії появилася саранча. Великанські шкоди на полях. Румунські власти ведуть енерґійну боротьбу з цією язвою.

КІНЕЦЬ ІСТОРИЧНОЇ КАВАРНІ.

Одна каварня, що існує в Істанбулі ще від 1540 року і що була відтоді до нині в руках одної родини, замикається. Теперішній власник Магомет не може рішитися відновити каварню, а теперішній закон забороняє, щоб старі каварні існували далі в такім стані, в якім були давніше.

СЕРЕДНЄВІЧНІ СПОСОБИ.

У румунськім селі Лапузи податковий поборець прийшов до селянина фантувати. Не знайшовши в нього нічого вартісного, відрізав його жінці прегарну косу. Селянка подала поборця в суд.

НЕАБИЯКА ТОРГОВЕЛЬНА УМОВА.

В одному австралійському місті підписали цими днями стрижій і похоронний підприємець умову, яку інші готові наслідувати. Стрижій зобовязався до смерти стригти караваняра, а караваняр за те бере на себе його похорон, який улаштує якнайкраще (тарифа 1-шої кляси).

СТРАШНІ ВЧИНКИ БОЖЕВІЛЬНОЇ.

Ще в травні ц. р. на Сиґнівці Малій (Львів) жінка механіка, Єлена Домадзєрська, підрізала горло своїй одномісячній дитині, а потім скочила до криниці. Її витягнули з криниці і віддали до дому божевільних у Кульпаркові. З Кульпаркова її звільнили. Недавно в приступі божевілля та жінка виконала знов два злочини. Коли в хаті не було нікого, обілляла лізолем пять-літнього сина своєї сестри, а дво-літньому ножичками відрізала полові части. Найстарший хлопець побіг до сусідів, які звязали божевільну. Обох тяжко ранених хлопців відвезено до шпиталю.

ЛЮДСЬКА ТЕМНОТА.

В селі Ковалі на Виленщині вдарив грім у господарські будинки: Коли приїхала вогнева сторожа, щоб загасити вогонь, люди повибігали з колами і сторожу відігнали. Тамошня людність така темна, що вважає вогонь від грому святим, якого не можна гасити, бо тим чоловік противиться божій волі.

108-ЛІТНІЙ САМОВБИВНИК.

В юґославськім селі Банія трапився випадок, що 108-літній селянин відобрав собі життя. Він був здоровий до останніх хвилин. Але його 20-літня дочка з третього подружжя так зле з ним обходилася, що він їй на злість рішив відобрати собі життя. І так зробив.

КОМУНІСТИЧНІ ЛЕТЮЧКИ КОНКУРЕНЦІЙНОЮ ЗБРОЄЮ.

Апеляційний трибунал у Львові розглядав цікаву справу. На лаві обвинувачених засів фризієр зі Снятина Рак, засуджений коломийським судом на півтора року вязниці за незвичайний проступок. Щоби позбутися конкурента, фризієра Адлєра, Рак вистарався пачку комуністичних летючок і підкинув у мешканні Адлєра. Опісля написав анонім до команданта поліції, закидуючи Адлєрови комуністичну діяльність. Після переведення негайної ревізії Адлєра арештовано. Підчас доходжень стверджено, що коперта, в якій прийшов анонімний донос, була вже вживана і на внутрішній стороні мала адресу Рака. Притиснений до муру Рак признався до вини, наслідком чого його арештовано й засуджено. Апеляційна розправа скінчилася обниженням кари до 8 місяців.

ЗДЕМАСКОВАНА СПОРТСМЕНКА.

Чехи були горді на одну свою спортсменку: Кубкову. Вона здобула світовий рекорд бігу: 800 метрів за 1 мінуту 12.4 секунди. Нараз ця Кубкова щезла із змагань. Занедужала, зломила ногу? Ні. Ходить у штанах. Чому? Бо вона була звичайним Кубком, хлопцем, а не дівчиною. Цей хлопець мав такий темперамент, що підчас катовицьких змагань у 1933 р. почав залицятися до одної польської спортсменки занадто прилюдно. Як Кубкови вдалося так довго грати ролю Кубкової, про це треба би спитати членів жюрі.

КРІВАВА ОБЛАВА ЗА БАНДИТОМ.

Підчас поліційної облави за бандитом Вацлавом Маєвським заступник начальника слідчого уряду з Люблина, підкомісар Болеслав Контрим, зустрів у ночі бандита в селі Вигода. Маєвський, переодітий за жінку, стрілив несподівано до Контрима і втік серед темряви. Контрима, раненого тяжко в ногу, відвезли до люблинського шпиталю. Облава треває дальше.

САМОГУБСТВО ҐІМНАЗИСТА.

В державній ґімназії ім. Міцкевича у Варшаві промовано до VIII кл. учня Мйодушевського, з застереженням, що здасть поправку з математики. Недавно відбувся поправочний іспит і випав невдало. Мйодушевський не міг більше повторяти VII кляси, бо вже ходив до неї два роки. Це так поділало на нього, що зараз після іспиту вибіг на шкільний коридор і на очах матері, яка на нього чекала, вискочив з вікна четвертого поверху на подвіря. Заки приїхало ратункове поготівля, він помер. Траґічна подія викликала серед молоді і вчительства таке пригноблення, що дирекція розпустила дітей додому.

БУЙВОЛИ ПРОТИ ТЕНКІВ.

До цісаря Етіопії зголосилися начальники племен провінції Ґурат і заявили, що поставлять 25 тисяч вояків до бою з Італійцями. Одночасно племена Ґар і Судану обіцяли поставити більшу скількість буйволів, що мають заступити етіопській армії тенки.

ГОТОВО ПРИЙТИ ДО ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ВІЙНИ, КАЖЕ МУСОЛІНІ

РИМ. — Сенатор Генрі Алін з Кензас мав розмову з італійським диктатором Мусолінієм на тему міжнародного положення. Підчас цеї розмови Мусоліні підкреслив, що політика, яку веде тепер Велика Британія, може довести легко до цього, що з італійсько-етіопського льокального конфлікту в Африці може повстати велика европейська війна.

Сенатор заявив кореспондентам по розмові з Мусолінієм, що вважає цього диктатора найбільш зрівноваженим володарем у світі. І думає, що вся енерґія Мусолінія є тепер звернена на те, щоби вдержати італійський нарід обєднаним.

ІТАЛІЙЦІ ЗАНЯЛИ СВЯТЕ МІСТО ЕТІОПІЇ.

АКСУМ (Етіопія). — Італійська армія ввійшла в етіопське святе місто Аксум без жадного вистрілу. Вже від кількох днів намагались Італійці здобути це місто, але без проливу крови, щоб тим чином прихилити до себе серця населення і духовенства. Місто занято в повнім спокою, а заразом проголошено його підбиття в імени італійського короля.

Місцевий етіопський губернатор зложив італійському командантови чолобитню. Поздоровив команданта теж епископ коптійської церкви. Епископ відправив богослуження, на якім був присутній італійський командуючий ґенерал зі штабом.

ПРОГОЛОШЕНО СВЯТУ ВІЙНУ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Король Етіопії Гейлі Селясі заливався ревними сльозами, як одержав вістку про заняття Італійцями святого міста Аксум. Покликавши свого епископа, заявив йому, що мусить бути негайно проголошена проти Італії свята війна. Аксум, яке є для Етіопців тим, чим є Мекка для магометан, мусить бути відбите, казав король. І для цеї цілі мусить бути змобілізована така велика армія, якої ще Етіопія ніколи не бачила. Епископ, вислухавши короля, теж заплакав і запевнив його, що розішле негайно до всіх вірних приказ, щоб ставали до боротьби за відбиття святого міста.

НЕ РАХУЮТЬСЯ З КОРОЛЕМ.

АДІС АБАБА. — Дуже важко знати, що діється на фронтах, бо начальники племен, що зголосилися до оборони краю, ведуть війну на власну руку і не слухають ніякого военного начального командування. Тому до столиці доходять тільки вісти, що тут і там ворога відбито, або що понесено поразку.

МУСОЛІНІ ГОТОВ ГОДИТИСЯ.

РИМ. — Офіційні круги є того переконання, що Мусоліні хоче, щоб італійська армія осягнула ще в Африці одну більшу побіду, щоб тим чином піднести італійський престіж і цілковито затерти африканську поразку з 1896 року. А потім він буде готовий до мирного полагодження конфлікту з Етіопією. Тому саме делеґат Італії не покидає Ліґи Націй. Уряд є того переконання, що населення Етіопії радо приймає італійську анексію, бо в той спосіб нарід позбувається тої неволі, в якій його держали начальники. Крім того і самі начальники переходять один за одним на італійську сторону.

ЗАМИКАЮТЬ ІТАЛІЇ КРЕДИТИ.

ЖЕНЕВА. — Делеґати 50 держав погодилися щодо цього, щоб замкнути Італії кредити. Значиться, що Італія зможе купувати тільки на кредит або шляхом товарообміну, і то тільки до якогось часу, бо надіються, що ще цього місяця і це буде заборонене. Застереглися проти цеї ухвали: Угорщина, Австрія, Арґентина, Венецуеля і Уруґвай.

СТАНОВИЩЕ СВІТОВОГО БАНКУ СУПРОТИ САНКЦІЙ.

БАЗЕЛЬ (Швайцарія). — Поки не змінять статутів Світового Банку, Італія могтиме дістати всі потрібні їй кредити при помочі цеї інституції, без огляду на те, чи Ліґа Націй замкне кредити. Така є опінія фінансових знавців.

ПОСТРІЛЕНО ЛІТАК СИНА МУСОЛІНІЯ.

АСМАРА (Ерітрея). — Літак Бруна Мусолінія, сина італійського диктатора, був прошитий чотирма кулями підчас розвідчої служби. Пострілення завважено щойно по повороті Бруна з розвідки.

ВАТИКАН СТУРБОВАНИЙ.

РИМ. — З листів, які одержує Ватикан від багатьох державних мужів і політиків, виходить, що становище Ліґи Націй супроти італійсько-етіопського конфлікту веде до вибуху війни в Европі. З того приводу заявляють у Ватикані, що папа вже кількома наворотами висказувався проти тих, що викликують війну.

УСУНУТЬ ЖИДІВ З БИЗНЕСУ.

БЕРЛІН. — Нема вже ніякого сумніву щодо націстичної політики супроти Жидів. Прямує вона до цілковитого усунення Жидів з промислу і торговлі. Кажуть, що націсти хочуть зробити з Жидами те, що Совєти зробили з „кулаками".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Se nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accept 1 for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Загряницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ МИ ДІЙСНО ТАКІ ІДЕЙНІ?

Якщоб судити по закликах, промовах, резолюціях, святочних заявах чи статтях, то всі ми, не зважаючи навіть на політичні, релігійні чи які там ріжниці, таки намагаємося служити вищим ідеалам, а в першу чергу українській ідеї. І удокументовуємо ту ідейність грошевими жертвами, чи іншими благородними вчинками. Треба це виразно підкреслити, щоб непотрібною критикою, як це в нас часто буває, не добивати себе самих, себто свого власного запалу і своїх власних поривів.

Та всежтаки ми такої думки, що якби ми так представили дійсний стан нашої іміґрації чужинцеви, то він похитав би головою і хто знає, чи не сумнівавсяб навіть у нашу ідейність. Бо, говорячи про Українців в Америці, ми мусілиб йому в першу чергу представити У. Н. Союз, як найбільший український орґанізаційний здобуток (бо церкву залишаємо тут на боці). Ми мусіли би представити, серед яких величезних труднощів та орґанізація повставала й що вона мусіла пережити, заки дійшла до того стану, в якім тепер знаходиться. Ми мусіли би представити йому ту величезну національно-освідомлюючу працю, яку вложив У. Н. Союз в українську іміґрацію в Америці. Ми мусілиб далі представити його культурно-освітню працю, а далі ще й гуманітарну. І цілком певно чужинець слухав би того всього з великою цікавістю і певно віднісcяб з найбільшою повагою до творчого змислу та до ідейности американських Українців. Але кінець кінцем він запитав би ще з цікавости, скільки є приблизно Українців в Америці, а потім скільки з тих Українців є членами У. Н. Союза. І от тут доперва, коли прийшлосяб відповідати на те, требаб добре почухатися в голову, коли не почервоніти. І на те звертаємо отсе увагу.

Престіж нашої справи в Америці, добро українського імени й наша національна честь вимагають, щоб У. Н. Союз зростав у членстві. Цього треба навіть на те, щоб ми мали повагу серед американського світа. Таж треба буде чим далі тим частіше виступати нам перед американським світом і перед ним представляти наш розум та сприт, і наш орґанізаційний змисл. З чимжеж виступимо перед ним? Чи будемо казати, що 10 років треба нам на зорґанізування кілька тисяч нових членів, і то на те, щоб і тих потім неможливо було втримати, і то при найстаршій і найкраще фінансово забезпеченій, ідейній українській народній установі? І чи можливо, щоб чужинець, який те все пізнає, дійсно повірив, що ми розумна й ідейна нація? І чи не добре булоб поки час над такими справами подумати і приєднати тепер кожному чи кожній з нас хоч одного члена чи членицю до Союза?

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО ГЕРОЙСТВА

Читаючи недавно в нашім журналі згадку про подвиг і геройську смерть Українця, **моряка Матюшенка,** колишнього провідника бунту на царському кораблі **„Князь Потьомкін"** — літом **1905 р.** — довелось мені знову раз призадуматись над величавим рядом чудово геройських постатей в історії України. Постатей, про які я вже раніше, в одній з моїх статей про наших **героїв зпід Базару,** дозволив собі сказати, що вони дорівнують величі героїв античної старинности, і нам, Українцям, тому нема чого завидувати ні давнім Гелленам їх Леонідів та Мільтіядів, ні Римлянам їх прославлених Муціїв та Горацiїв. А що найважніше притім, то те, що коли про півказкових уже героїв старинности знає й відає гаразд увесь культурний світ, то відносно героїв України є з цього погляду, на жаль, інакше. Бо вони, хоч і здебільшого з новішої, а й з найновішої історії нашого краю, на загал невідомі не тільки світови, але подекуди й нам самим не надто, або так мало знані, що розповісти про них чужинцеви основно й доладу не кожен з нас потрафив би. Ви возьміть лиш під увагу ось хочби тільки добу нашої преславної козаччини, і считайте, скільки пересічна людина в нас знає **про життя і подвиги** її найвидатніших представників. Про козацьких ватажків узагалі, а про героїв доби Хмельницького зокрема. Про Богуна і Кричевського, про Нечая і Морозенка, про Кривошапку, Гаркушу й інших. Або принайменше про наших передових гетьманів, про всі війни, ведені ними, і про їх особисту долю. Як співає незабутніми словами Шевченко:

> Згадайте праведних гетьманів:
> Де їх могили? Де лежить
> Останок славного Богдана?
> Де Остряницина стоїть
> Хочби убогая могила?
> Де Наливайко? Нема!
> Де той Богу...?
>
> **(„Гайдамаки" 1841).**

Правда — історія новітніх, а головно останніх, уже сучасних нам змагань за волю України прослiджена й записана нами настільки, що для пропаґанди української історії між чужинцями в нас є нині дуже багатий і дуже гарний матеріял. Та проте саме такі постаті, як згаданий угорі моряк Матюшенко, пригадують нам знову тепер, що і в ряді сучасних нам українських героїв є ще доволі таких, яких память зберігається більше в мемуарах і архивах, ніж у живім спомині народу, хоч і це здебільшого люди, яких подвиги належать до виїмкових моментів не тільки в історії нашого народу, але і в подіях світа взагалі. На доказ цього я подам у цій моїй статейці сторінку українського геройства, намічену мною в одному з чисел **„Сурми",** де автор, обговорюючи тактику партизанської боротьби, наводить нам ось який приклад:

„Підчас визвольної боротьби України з большевиками **в 1919 р., сотня С. С.-ів** під командою **сотн. Романа Сушка,** опустивши Київ, осягнула 19. лютого стацію Охотниково (залізниця Київ-Ковель). Тут сотні доручено завдання йти авангардом у напрямі **стації Сарни,** захопити її й опанувати міст на ріці Случ, що мав велике значіння для підвозу на Київ союзного німецького війська після заключення берестейського мира. Сотня мала **коло 170 стрільців,** тоді, коли стація Сарни за згідними відомостями, що їх мала сотня, була в руках фронтових большевицьких частин — у тім числі і кексгольмського ґвардійського полку, — в загальній силі **3—4,000 чоловіка,** дотогож ворог дожидав нових відділів з фронту.

„Так розуміючи гаразд ваґу знахоплення мосту на ріці Случ, командир сотні С.С.-ів висовує сюди відділ стрільців та видає наказ про укріплення мостового причілка. При чім стрільцям наказано, щоб вони в ніякому випадку не зрадили ворогови своєї присутности і аж до підходу наших дальших частин не спровокували нерівного бою. Отак увечері залишено на мості пів сотні зі скорострілами, а решта відпочивала, тоді, коли при телеґрафних апаратах сиділи почтовці-партизани, які ввесь час порозумівалися зі своїми знайомими залізничками на стації Сарни. І тому то наша сотня мала безпосередні і вірні інформації про ворога, а стрільці чекали, коли зі стації **Коростень** прибуде панцирка з гарматами.

„Та тут вечором повідомили зі Сарн, що там лаштується відділ большевиків для відправи на міст з метою зірвати його. І справді — вже за пів години виїхав зі Сарн ешелон в напрямі моста, саме в часі, коли стежа від стрілецької півсотні, що охороняла міст, лежала в рові під самим семафором стації. **Стежа ця складалася з трох стрільців, під проводом ройового А. Дубака.** Вона мала наказ триматися пасивно й нічим не зраджувати своєї присутности.

„Колиж ворожий ешелон порівнявся з місцем разташування стежі, він випадково зупинився. Це був поїзд з двома потягами, напереді та позаду — смуга світла з поїзду впала на стежу, і ворог відкрив її. Але втікати нашим було вже запізно! **Та тут ройовий Дубак виявив просто неймовірну підприємчивість, відвагу й рішучість. Оце ось він одним скоком, під стрілами ворога, вскакує на паротяг, що був позаду поїзду, та примушує машиніста повним ходом рушити в сторону моста, а обом стрільцям наказує скорим вогнем стріляти з дверей паротяга здовж поїзду, по обох його боках.** Тепер машиніст паротяга пхає поїзд у напрямі моста, розгублені вояки ворога та передній паротяг дають трівожні сиґнали, але стримати поїзду не можуть. Дотого, по обох боках поїзду, свистять кулі. Отак у поїзді зчинилася паніка: вояки почали на ходу вискакувати з возів, бо це було безпечніше, ніж бути зірваними з цілим поїздом зривом вибухового матеріялу, який везено для зірвання моста. А коли поїзд порівнався з нашою пів сотнею, вона наскочила на нього з двох сторін, причім ройовий Дубак стримав тоді рух поїзду. **І таким чином большевицький поїзд з вибуховим матеріялом і з 30 полоненими дістався в руки стрільців.**

„Який подвиг, яка геройська звага!

„Але воно притім очевидно, що внаслідок стрілянини большевицька залога відкрила присутність ворога, і там ударили алярм, світла на стації погашено, і повстала паніка, про що стрільці були повідомлені телеґрафістами. Та сотн. Сушко, використовуючи момент моральної депресії ворога, робить тут сміливий крок. Він визиває до апарату большевицького комісаря Сарен і передає йому ультимат-наказ: „негайно освітити стацію, висадити частину ешелонів, зложити зброю, очистити головні тори, а порожні ешелони витягнути на лінію Сарни-Лукинець і Сарни-Рівне для погрузки наших частин" **(яких не було!)** А коли комісар спитав, хто розмовляє, сотн. Сушко відповів:

„Отаман Слобідського Січового Коша", і додав: **„Невиконання наказу буде мати наслідком оточення Сарен Кошем і відкриття вогню з важких гармат".**

І тут до сотні підійшла наша панцирка. Вона висовується на міст і для оконечного морального згноблення ворога відкриває вогонь гарматою по Сарнах, а це довершує на стації паніку. Ешелони починають утікати на Лукинець, і зараз у той час прибула до нас залізницею допомога — ешелон з двома сотнями стрільців. І от стрільці охопили Сарни з трох боків і після короткого бою зі здеморалізованим ворогом стацію здобути без утрат".

Як бачимо:

Це і справді неймовірне геройство, а так мало відоме нашому ширшому загалови! Адже не знати тут, що в першу чергу подивляти: чи рішучість чинів, яку в даних операціях виявив командир сотні, а увінчану таким блискучим успіхом без огляду на велику чисельну перемогу ворога, чи діло такої зваги, як чин ройового Дубака. Бо, як зазначує військовий знавець в оцінці діла Дубака — **„чин той є мабуть одиноким в історії прикладом на те, як стежа з трох людей захопила цілий воєнний поїзд і виконала найважливіше в даній операції завдання — зліквідувати спробу ворога зірвати міст".**

Не забуваймож про наших героїв!

Зберігаймо оповідання про їх подвиги як дорогоцінність, вивчуймо їх напамать, передаваймо їх собі і взаїмно виховуймо на них наше молоде покоління, та познайомлюймо з ними при кожній нагоді чужинців. **Нехай увесь світ знає і подивляє не тільки наших Хмельницьких і Мазеп, але й Матюшенків і Дубаків.**

Їх безсмертність у наших руках!

Д-р Остап Грицай.

ХОЧЕШ БУТИ ПАТРІОТОМ...

Хочеш бути патріотом — то всіх гани. Всіх, що денебудь працюють. Гани отже всіх політиків, гани всіх культурних і просвітніх працівників, гани всіх і всіх і всіх.

У кожній річи вмій знайти діру, в кожного чоловіка винайди гріхи, кожне діло дурне хай буде в тебе. За це всі назвуть тебе премудрим.

— Добродію! — скажуть — Ми знаємо самі, що в нас усе найгірше, та у вас такий широкий, глибокий світогляд. Добродію, будь ласка, ставайте до праці з нами.

Ось тут, добродію, май розум, не дай себе зловити. Во віки вічні памятай, що лаяти можна тільки того, хто працює денебудь. Хтож нічого не робить — той мудрий та розумний. Тому не дай себе зловити, не працюй.

Поросять тебе, приміром, щоб написав щонебудь до „Українського Слова", не дай себе зловити, бо напишеш і зараз спізнають, що дурне вержеш. Тебе попросять, ти зараз піт утирай з чола й стогни.

— Як радо я поміг би вам, та в мене стільки праці! Саме тепер пишу до „Вперeду". До того я і лівий.

Попросять, щоб написав щобудь до „Впереду", ти знов утираєш піт з чола і стогнеш:

— Я радо допоміг би вам, та вже пишу кожного тижня до „Свободи". Я, бачите, трохи правий.

Попросить знов редактор „Свободи", щоб написав пару слів про зібрання, на якому ти був, кажи:

— Я радо написав би, та я тепер аґрарник, пишу в „Землі і Волі".

А попросять із „Землі і Волі", ти кажи:

— Не можу, дуже революційно я завжди пишу, боюся, що нас сконфіскують. Волю вже до „Впереду". Я там працюю довгі вже роки.

Сидиш у виділі й попросять, щоб їхав до читальні, ти кажи:

— Як радо я поїхав би, та біда — працюю тепер науково! — і піт утираєш з чола.

Прийде до тебе пані, що їй на імя наука, ти тиць їй під ніс:

— Я радо послуживб тобі, та ось іду до читальні!

А підеш на зібрання многолюдне, хай тебе Бог боронить — не сідай у куті, де ніхто тебе не побачить. Навпаки, на очі всім полізь, на очах усіх сідай, перевертай між паперами, читай пильно книжку, щоби бачили всі. А ні, то в президію сідай, хоч просять, а хоч ні. Сідай, щоб бачили всі. Нічого там не робиш, та бачать тебе всі, та бачить збір увесь тебе.

А вийдеш, знов всіх критикуй, щоб далі мудрим, розумним уважали тебе.

І вір, багацько обманиш людей, що завжди честь тобі дадуть. Тебе виберуть завжди до всіх виділів і всіх управ і всіх делеґацій і всіх репрезентацій, до всіх комісій і всяких місій. Тебе зачислять і до глибоко вчених, хоч букви вченої не дав. Тебе зачислять і до політиків і на кожні політичні сходини тебе просити будуть, хоч твоя політика вся — в губі кивати язиком, а в чоботі пальцем. Тебе зачислять і до критиків, письменників, та ще й публіцистів, хоч найвищим твоїм ідеалом завжди був біленький, чистий, незаписаний папір. Тебе зачислять до вічно роботячих громадян, хоч ні однісенького путнього діла не зробив за ціле життя.

Тільки памятай: до смерти ніде, ніколи, нічого не роби, а тільки лай усіх! Так утримаєш на верху свою славу. А станеш працювати, тоді вже всі спізнають, що ти — лінюх, брехун, та ще безмежний дурень! — („Українське Слово", Ужгород).

Н. А. Коліні.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 372, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 18. жовтня, в годині 7:30 ввечір. Напоминаємо членів, щоб явилися на тих зборах. — Ю. Галинський, предс.; М. Дубас, кас.; В. Реповець секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що трикварталь ні збори відбудуться в суботу, 19. жовтня, точно в годині 6:30 ввечір, в парохіяльній галі, 808 Вест Вашингтон вул. Напоминаємо всіх членів, щоб прийшли на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Член, котрий не прийде на час, то опісля не відбереться від нього розмету. Неприявний на зборах член підлягає карі на підставі товариського статута. Члени, котрі довгують, а не виповнять своїх залеглостей на цих зборах, будуть суспендовані. На цих зборах контрольори здадуть звіт з товариської каси. — Т. Танін, предс.; А. Гатала, кас.; Н. Кузринський, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. жовтня, в годині 1-шій пополудні, в церковній гали при 1944 Вест Іри вул. Обовязком всіх членів є бути на цих зборах і на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Просимо, щоб всі члени заплатили свої вкладки, бо котрі не заплатять можуть бути суспендовані. — І. Магас, предс.; Н. Батюк, секр. К. Бойчук, касієр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. Згода, від. 20, повідомляє своїх членів, що трикварталь ні збори відбудуться в неділю, 20. жовтня, в Українській Хаті на Ґрейлінг вул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо уряд і контр. комісія мають здати справоздання за три місяці, а також маємо важні справи до полагодження. Котрий член не прийде на збори буде караний згідно зі статутом. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Хто має своїх знакомих, котрі бажалиб вступити до У. Н. Союза, хай приведе їх на збори, а за те дістане нагороду. Тому користайте з цеї нагороди і приводіть якнайбільше нових членів. — Н. Триш, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу 19-го жовтня, точно в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Каждий член обовязково має прибути на збори в означенім часі. Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівнали свої залеглости. Взиваємо членів привести нових членів. Нових членів будемо принимати без оплати вступного. Котрі члени ще не записали своїх дітей до У. Н. Союза, хай впишуть на цих зборах. Неприявний на зборах член підлягає карі згідно зі статутом. — Антін Карпович, рек. секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. жовтня, в школі, де звичайно. — Секретар.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Відділ 73 повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. жовтня, в годині 1-шій пополудні. Просимо всіх членів прибути на збори. Ті члени, що довгують за вкладки, щоб заплатили, щоб могли бути наново приняті в члени Тов. і У. Н. Союза. — Відділовий Уряд.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Запорозька Січ, від. 206, подає до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що трикварталь ні збори відбудуться в неділю, 20. жовтня, в годині 2-гій пополудні, в парохіяльній галі на Блекстон вул. Просимо всіх членів явитись на час, бо маємо важні справи до полагодження. Котрий член не явиться на цих зборах підлягає карі згідно зі статутом 25 ц. Згідно зі статутом довгуючі члени хай вирівнають сво довги, бо противнім разі будуть суспендовані. Контр. комісія здасть звіт за третій квартал. Просимо членів, щоб привели нових членів до Тов. і У. Н. Сюоза. — М. Чагарин, предс.; І. Затонський, кас.; Н. Верцал, секр.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

74

Але інших людей одважливих і певних не знайшлося. Мало бажаючих кидати старе гніздо, рідні: село, церкву, могили і йти бо-зна куди в чужу-чужаницю. Деяких, як от Когана, Матвій майже силою втягнув: — Ходи, дурню... Не будеш каятися. Помучишся пару років, зате господарем станеш, дітей у люди виведеш... Що маєш тут? Хіба кольку в ребрах та он той закапелок, що добра баба сіданкою засяде...

Чухався Тит, вичухався і згодився. А Параска, мов навіжена, верещала: — Ой, мої людоньки! Ох, тошно мені та нудно мені! І де він у погибелі лихої взявся на мою голову тяжку? Куди я піду, що я там робитиму? Боже, Боже! Тут і церква своя, і батюшечка наш такий премиленний, а там Бог його знає, чи й є який попишко!

— Ай-ай-ай!, — сердиться Тит. — Як це замовчиш, стара, то костуром, чуєш, потягну!...

Замовчала, хоча сльози річкою плили з глибоких ям, де заховані гніді очі.

Час наглить. Весна, як буревій, летить. Сніг щезає на очах. Сонце скажено жахкотить. Селяни безупинно ходили, їздили на місце купівлі. Дали завдаток, зробили запродажну на сто й двадцять десятин. Решту землі двірської розберуть місцеві мужики.

Як тільки протряхне поле, сіяти треба. Кожний з новоселенців роботи по вуха має. Треба продавати свій ґрунт, треба мати діло з кількома купцями і треба допильнувати, щоб у певний речинець внесли гроші. Продали по 500 рублів десятину, купували по 370. Матвій за свої шість десятин дав завдаток на чотирнадцять. Рострочка на десять років. Як сплатять скорше, буде скидка...

На хуторі Матвія весна розбила свої щорічні веремії. Ось рухнула і розлилася бурхлива річка. Брудна вода залляла луг — усю Лебедщину, аж до Лебедів. Верби бруньки свої збільшили. Садок ожив, зявились говіркі птахи, зацвірінькали, мов Жиди, горобці. Ліс шумів весняним, молодечим згуком і сосни запахли смолкою.

Але чому смуток навколо? Чому Настя щодня встаючи, не йде на город, не розкидає на грядки під цибулю та розсаду гною? Чому не білить хати, хоч Великдень ось-ось незабаром прилине? Піст, смуток... Встане сердешна, обпорає корівки, (бо кіньми „він" поїхав у оту западенну Пилявку чи Тилявку. Ненавиділа такої назви), а далі ходить по садку, по неораному і некопаному городі, оглядає кожне деревце, кожний кущик.

„Господоньку, Господоньку! Що тут напрацювалося; що тут нагорювалося. Ось гляньте, людоньки Божі, на мої руки. Як патики вони, як зчовгані копистки. А чого? Думаєте, сиділа, зложивши їх у пелені? Думаєте, наймичок держала, радила та командувала, та готовеньке у бодню, у скриню, у засік збирала? Ой, ні! Ой, чуєте, ні! Рано-світочок, а ти вже зводишся, чи болить тебе що, чи не болить, чи догаряє яка біда — все одно. Нема тобі часу на таке зважати. Біжиш, рвеш, запопадаєш, не їси як слід, не марнуєш, щануєш зернятко, кришечку святого хліба. І все до купки, все разком, все зносиш, збираєш, як комаха ота, як бджола Божа. А тепер... Кидай! Усе кидай! Кидай землю... Дивіться, людоньки, яка тут земля. Як смола, чорна, як масло, мастка, як хліб, пахуча... А який садок! Подивіться на оті яблоньки, на оті вишні, сливи! Все то на очах виросло. Знаєш кожну з них, як дитину. А дивіться, який город. Хіба то город? То біла скатертина, на якій паску святу кладуть. І родило як. Що не посієш, що не втицьнеш у землю — все береться, все жене догори. І небо тут якесь своє... Звикла, збулася... Хутір... Чи то курка де піде, чи то дітиська куди полізуть, ніхто того не бачить, ніхто не витикає у вічі, ніхто тобі не ґдирає, не жминдає...

„Кажуть, до села далеко. А нащо воно людині оте село. А коли треба — хвилина ходи і село. А вийдіть ось тільки за хату на пригірок... Видно звідти село. Видно манастир, видно і приходську церкву, видно могилки. Все видно. А як їдеш, бувало, з села, глянеш на Лебедщину, а хата твоя, як чайка на сонці. Їдеш і любуєшся.

„І ліс під боком, і річка. Не свій ліс, Жидів, але як треба тобі якої комердяки, — чи хворостину, чи і більшу деревину, пішов і маєш. Бо хто тебе на свому встереже. Ет, що й казати! Хіба ти смієш щось казати? Хіба ти, дурна бабо, маєш який голос? Що заманулося, що забандурилося йому, то й робить. Не вижию я у тій западущій Пилявці. Не буду я там жити. Засохну за рідною землею".

Перед Великоднем прийшла з села мати Івана Кушки. Вже притоптана, кілька внуків має. Увійшла до хати і навіть помайбі не вимовила, а залилася слізми і заголосила. Настя й собі в плач.

— І нащо от вам, — ледь промовляє стара Кущиха, — оте все кидати? І чому ви його не вговорите? То ж у вас тут рай... Хіба вам чого бракує?

— Ні, серденько, ні, голубонько! Нічого нам, чуєте, не бракує, але що я можу подіяти? Бере нас, волоче у світ, Бог його знає куди, далеко так, як до Почаєва, а може й далі...

Виплакалися обидві, розійшлися. Наступило найбільше свято. У хаті, як у домовині. Чорно, не біляно. На свято вернувся з Тилявки Матвій з Василем. Обидва сіяли там, одну кімнатку у панських покоях для себе приготовили і на третій день свята, щоб не гаяти будного дня, порішили виїхати зовсім з Дерманя. Дехто з новосельців вже переїхав, але Настя настояла на свому: —

(Далі буде).

ЦЬОГОРІЧНІ ПЛАСТОВІ ТАБОРИ Й „ЛІСОВА ШКОЛА" НА ЗАКАРПАТТІ

Таборування наших пластунів на Закарпатті має вже 13-літню традицію. Перший пластовий табор відбувся на Гуцульщині (коло Рахова) під проводом пок. А. Дідика в 1922 році. Відтоді й досі було в ріжних околицях Закарпаття сталих таборів: 19 хлопячих, 14 дівочих і 1 для новиків, крім того 14 мандрівних і 4 заграничних (у Варні, Болгарія; в Геделе, Мадярщина — світове пластове джемборі; в Празі всеславянське пластове джемборі й у Бая Спріє, Румунія).

Наш Пласт на Закарпатті має тепер 2 сталі площі на таборування: в Солочині й коло Апши (т. зв. Гуцульський Табор). Обидва табори мають уже (здобуток щойно останніх літ) сталі побудування, а в „Гуцульському Таборі" є крім загальних будівель ще й колиби, де мешкають таборовики. В обох таборах є окремі площі для дівочих таборів, що, звичайно, відбуваються одночасно з хлопячими й мають частинно спільну програму.

Цьогорічний табор у Солочині відбувався в липні під проводом проф. В. Бірчака; дівочий табор, що почався водночас з хлопячим, провадила О. Лукачева. Разом з табором (1 VII.) почався інструкторський курс, т. зв. „Лісова Школа", що її організувала централя Лісових Шкіл при Союзі Чехословацького Скавтінгу, наш Пласт на Закарпатті є автономним членом цього Союзу. Більшість старших таборовиків взяла участь у цьому курсі й тому програма табору була тісно звязана з працею в Лісовій Школі.

Всіх курсантів Л. Ш. було 34, з них 8 пластунок. Виклади й вправи переводили 5 інструкторів, призначених централею Л. Ш. Відбулося 83 виклади з ріжних ділянок загального й пластового знання, як напр. з пластової методики, історії й організації Пласту, провадження пластових відділів, першої помочі; піонірки, таборництва; метеорольогії; з ділянки спорту: гімнастика, стріляння, пливання і т. д. Низку викладів (27) було сполучено з практичними вправами (мірення й орієнтація в природі, сигналізація, ставлення шатер, перша поміч, спортові вправи і ін.). Виклад про тотемізм і тотеми був завершений виготовленням чотирох гарних тотемів, що є найбільш типовою окрасою пластових таборів. Ці тотеми свідчили про вміння пластунів поводитися з сокирою й долотом. В таборовому музею можна було бачити мініятури ріжних таборових побудовань і таборове уладження, моделі огнищ, таборових прикрас і т. і.

Поруч з вправами важною частиною праці в Л. Ш. були пластові й спортові змагання, що відбувалися між окремими гуртками. Першим в змаганнях вийшов гурток „Видри", другим — „Хомяки", далі „Борсуки", а на останок дівочий гурток „Миші".

Бажаючі складали в Л. Ш. почесні іспити. 10 осіб зложили провідницький іспит. Свої праці на підставі прослуханих викладів учасники Л. Ш. мають переслати до певного терміну одному з інструкторів Л. Ш. (скавтм. Д. Козицькому) на перегляд. Відповідно до його ухвалення видає потім централя Л. Ш. абсольвентам Л. Ш. свідоцтва.

Лісова Школа викликала у курсантів великий інтерес і захоплення. Інструкториж (більшість з них викладала вже в чеських і словацьких курсах) мали правдиву радість з пильних і здібних курсантів. Лісничa Школа тревала до 10. липня, а табор до 25. липня.

Дня 12. липня почалися хлопячий (комендант А. Шерегій) і дівочий (комендантка Н. Козицька) табори в Апші коло Бичкова в „Гуцульському Таборі". Минулого року збудовано 9 колиб в хлопячому й 4 в дівочому таборі, крім того одну велику для загального вжитку. На цей рік лишилося чимало ріжних праць над удосконаленням табору. Поставлено плиту в кухні, впорядковано волейболову площу, удосконалено місце на ватру, пороблено столи, лавки і т. ін. Крім того пластунки прикрасили обидва табори грядочками та посадили на них гарні папороті.

Цього року таборував тут також драматичний гурток Краєвого Пластового Хору. Пластуни з цього гурту називали себе „Бурлаками", пластунки належали до гуртка „Ліра". Ці два гуртки що дня, іноді не виключаючи й неділі, робили театральні проби. Решта гуртків — пластунки „Ясні Зорі" та пластунки: „Опришки" й „Запорожці" виконували ріжні таборові праці. Було їх чимало: найріжноманітніших, що робив кожний гурток по черзі під керовництвом свого провідника: впорядкування таборища, служба кухні (т. зв. шміракування), доставлення провіянту й почти з міста (12 км.), підготовлення себе (або інших, молодших) до іспитів і т. ін. В підготовленні до іспитів багато помагали два пластуни, що якраз абсольвували Лісову Школу в Солочині. Після виконання праць два рази волей-бол денно, а над вечір пластові гри й розваги.

Над табором, від ранішньої збірки аж до вечора, що дня маяв жовто-блакитними барвами на височезній щоглі прапор. На цей прапор зложилися самі учасниці й учасники табору.

Звичайно день закінчувався ватрою з імпровізованою програмою. Скільки гарних думок, цікавих дебат і міркувань можна було почути при полумі вечірньої ватри! А співаків, сміху, жартів! Скільки ріжних комічних виступів і які гарні національні танки були там! Було й дві урочисті ватри: одна, як присягали нові пластуни, друга, остання прощальна... Прощалися, власне, лише з табором: з таборищем, з гомінкою рікою Тьоушаг та задуманими дубами довкола табору. Більшість же пластунів і пластунок відбула ще спільно 10-денну мандрівку.

Румунські пластуни, що торік таборували в „Гуцульському Таборі", запросили наших пластунів у свій табор в Бая Спріє. Гуцульський Табор перетворився в мандрівний (з участю 19 пластунів і 10 пластунок) і вирушив у дорогу, що вела через Мармарощину. Шлях (разом 120 км.) зроблено пішки за винятком кількох кільометрів (що їхали потягом). Протягом 4-денного таборування в румунському таборі в Бая Спріє наш табор улаштував самостійно дві ватри. Національні танки й співи, пластові й музичні виступи, руханкові вправи й деклямації склалися на досить велику програму наших варт. Обидва рази (програма другої ватри була вже інша) на ватрах було понад 500 осіб місцевого громадянства, з них великий відсоток молоді. Виступи українського пластунства мала великий успіх, особливож національні танки в мальовничих народніх одягах, що ми принесли з собою. Деякі числа наших виступів доводилося повторювати. Пояснення до українських виступів, а також інформації наших пластунів про закарпатський Пласт і ін. перекладано на ватрах на румунську мову, також само привитальні промови коменданта румунського табору і інших румунських пластових чинників перекладано на українську мову.

Цікаво було придивитися до таборування у чужинців. Таборова культура румунського табору в Бая Спріє цілком відмінна, ніж в наших таборах на Закарпатті. Контраст творили такий „люксус", як електричне освітлення в шатрах і зовсім примітивне й невистарчальне уладження для вмивання й купання. Увесь табор, усі брами (коло кожної меншої групи шатер по одній брамі), й навіть огорожа заквітчані великими гилками чудової калини та дубовим листям, але в шатрах нема й найпотрібнішої обстанови, ліжка просто на землі. Велику увагу звернено на муштру, що межує з військовою. Принцип рівности розуміють там інакше, ніж у нас, також менше там демократизму, який панує, напр., в чеських пластових таборах.

В Бая Спріє були ми на Службі Божій в старовинній греко-католицькій церковці, оглянули багатий католицький костел, місцевий музей, озеро (тут були змагання румунських і наших пластунів у пливанню), джерело мінеральної води й розсадник риб з 40,000 пстругами.

Наше пластунство викликало в населення зацікавлення. Дехто пробував говорити з нами по румунськи. З пластунами й деякими громадянами в Бая Спріє порозумівалися ми, як хто вмів; чула я яких 5 ріжних мов. Про наш Пласт і про нас взагалі знали вони дуже мало, або й зовсім нічого. Тільки ті пластуни, що зустрічалися з нашими на світовому пластовому зїзді в Геделе, Мадярщина (в 1933 році), були вже поінформовані. Ще й досі памятали декілька українських слів і навіть речень, що вони тоді від наших навчилися.

По дорозі назад зупинилися наші пластуни в мармароському Сиготі. Там знайомі подбали про нічліг для нас у школі. Сторожиха цієї школи, симпатична старша жінка, з великим зворушенням заявила чистісінькою українською мовою, що й вона вміє „по руськи"...

Наші пластуни улаштували в Сиготі виставу. Грали одну дію з „Запорожця за Дунаєм" та виступали з співами, танками й деякими пластовими виступами. Вистава мала добрий матеріяльний і моральний успіх; на другий день її повторено. Обидва рази саля була переповнена.

Ця десятиденна мандрівка була нелегким іспитом як фізичної так і духової здатности наших пластунів. Великі марші з чималим тягаром (брали ми з собою все, що треба для тижневого таборування і виставу), свідомість того, що на нас дивляться сотні чужих, критичних очей, судячи по нас наш Пласт і нашу молодь взагалі, нераз досить тяжкі завдання з прохарчуванням і улаштуванням на нічліги в дорозі, врешті 2 виступи в Сиготі після мандрування — все це примусило напружити всі сили.

Треба признати, що наша пластова молодь на Закарпатті використала літній час дуже добре. Цьогорічна Лісова Школа і 5 таборів (4 сталі й 1 мандрівний), це дальший крок до розвитку й удосконалення пластового таборування на Закарпатті.

Наталка Козицька.

Готова відповідь.

— Я сильно простудився. Що ви робите, пане професоре, як простудитеся?

— Кашляю, ласкавий пане, дуже кашляю.

Мусій Степанчук.

ОБРАЗКИ ЛИСТОПАДОВИХ ДНІВ.

(На Свято Першого Листопада).

В 9. відслонах.

ОСОБИ: Комендант Стрільців.
I. Стрілець.
Дівчина.
II. Стрілець.
Селянин.
Мати.
Хлопчик, літ 8.
Дівчинка, літ 6.
Деклематор, літ 6 до 8.
Гурти мужеські і мішані.

1. ВІДСЛОНА.

Від села. За кулісами мужеська пісня: „Ой у лузі червона калина". На сцену входить кільканадцять Стрільців з піснею на устах. Дехто з Стрільців у стрілецьких одностроях, дехто в парубоцьких селянських. Попереду комендант у стрілецькому однострою. Стрільці вмашировують двійками й уставляються лицем до публики. Кінчать пісню. Можуть співати ще іншої пісні: „Засвистали козаченьки". „Гей нум, хлопці, до зброї" то що. По піснях командант говорить поважно, поволі, зпровола і командуючо:

Комендант: **Брати мої милі!**
Діждались ми хвилі:
Упали вже трони й корони.
Ставайте у лаву
За волю і славу!
Підемо на рідні загони!

Підемо у поле!
Зносіть всяке горе!
І смерти жахатись не треба!
Народ із руїни
Державу Вкраїни
Й прапор наш він двигне до неба!
(Дає команду)
Позір! Брати милі!
Діждались ми хвилі,
До бою підемо ми сміло!
(Чути сигнал трубки)
Вже трубка лунає,
Ворог наступає...
Позір! До важного діла!
(Сигнал трубки чути тихше)

Всі обертаються лицем у сторону відходу, стають из позір, комендант на переді, з піснею: „Хлопці, алярм, гей, вставайте!" виходять. За сценою пісня тихне. Чути кілька глухих стрілів і клич: „Ура!"

Куртина спадає, кінець I. відслони.

2. ВІДСЛОНА.

Ліс. Здалека чути веселу стрілецьку пісню „Бо війна війною" тощо. На сцену входить зажурений I. Стрілець і, оперишсь на кріс, слухає пісні. Пісня тихне. По якімсь часі з противної сторони входить селянин, приглядається стрільцеві і співає першу строфку пісні:

Ой чогож ти зажурився, Стрільче молодий?
Чом зітхання вилітає із твоїх грудей?
Чи дівчину полюбив, чи калитку загубив,
Чи на вправах пан отаман був на тебе злий?

Стрілець відповідає другою строфкою пісні:

Ні калитки дорогої я не загубив,
Ні на вправах пан отаман мене не сварив...
Тільки собі на біду дівчиноньку молоду
Безнадійно, але вірно, щиро полюбив.

Селянин співає далі третю строфку:

Не журися, молод-Стрільче, бо журба пройде,
Друг для друга добру раду завсіди знайде:
Очком, бочком заверни, острогами задзвони,
А за тиждень дівчинонька вже буде твоя!

Селянин плеще Стрільця по плечах і відходить. Стрілець остається, хоче йти, та йому назустріч виходить дівчина. Обоє витаються. За кулісами хор співає пісню: „Їхав Стрілець на війноньку". При словах: „Прощай миленька, чорнобривенька" Стрілець підхоплює ці слова і робить рухи, прощає дівчину. Такі самі рухи робить при словах: „Подай, дівчино, хустину" і ці слова співає. Дівчина дає йому вишиту хустину. Цілуються і Стрілець виходить, а дівчина остається сама. Хор кінчить другу строфку пісні чимраз тихше. Третьої строфки не співає. Дівчина плаче і прощає Стрільця рукою.

Куртина спадає, кінець 2. відслони.

3. ВІДСЛОНА.

Ліс, як у попередній відслоні. Чути глухі стріли. На сцену вбігає один або й два ранені стрільці, дехто перебігає сцену, дехто паде вбитий на сцені. Якийсь час тихо. Потім чути чимраз голоснішу пісню: „Ой, нагнувся дуб високий". Ранений I. Стрілець підчас пісні деклямує дуже сумно і помало:

І тут кровця і там кровця...
Століття отак тут вже.
Колиж діждесь народ кінця?
Колиж пропаде кат на все?

І тут мерці і там мерці...
Століття народ тут мре...
Кладуть тут голови стрільці,
За те чей воля оживе!?
(Здіймає до неба руки)
О, Боже! Дай, щоб з ран оцих,
По трупах наших молодих,
Прийшло тут щастя для усіх
Людей Вкраїни дорогих!

Підчас останніх слів чути стріл. Стрілець падає зі стогоном. За кулісами знов чути сумну пісню: „Ой, впав стрілець у край зруба". По останніх словах пісні куртина помало спадає. Кінець 3. відслони.

4. ВІДСЛОНА.

Ліс, як у попередній відслоні, або в дечому зміненій. При піднесенню куртини чути чимраз голоснішу пісню, похоронний марш: „Ви жертвою в бою нерівнім лягли". Підчас пісні на сцену вносять два стрільці на марах умерлого стрільця, інші йдуть з рискалями. Копають яму і хоронять друга. Насипають могилу, прикривають листям та муравою і ставлять березовий хрест. Коли вже все готове, Стрільці скидають шапки, вклякають і моляться. Пісня затихає, світло темніє. Куртина помало спадає. Кінець 4. відслони.

5. ВІДСЛОНА.

Сцена, як у попередній відслоні. Хрест. На могилу спадає сухе листя. Чути шум вітру. На сцену входить тасама дівчина, що в 2. відслоні. Шукає по сцені, а знайшовши могилу, говорить жалісно:

Ох! Що це? Могила, муравою вкрита!
Ось й хрест на могилі з берези зроблений!
(Приглядається написови на хресті)
Так! Оце мій милий тут в бою убитий!
(Припадає до могили, ридаючи)
Ток! Оце мій стрільчик! Мій вірний суджений!
(Говорить далі на колінах. За сценою хор тихо співає пісню „Шумить, гуде дібровонька").

Не шуми так сумно, зісохла калино!
Не рви мою душу і серденька мого!
Що винна я, бідна, сирота дівчина,
Що я полюбила Стрільця Січового?

Що винна я бідна, що я сиротина,
Що батька, ні неньки у мене немає,
Що моя вся доля: оцей жовнярина,
Що листя могилу його тут вкриває?

Зашуми, калино, від вітру буйного,
Резжени із серця ввесь біль мій тяженький!
А ти мене, Боже, прийми у могилу,
Тут, де спить мій милий стрілець молоденький!

Пісня за сценою тихне. Тут дівчина може заспівати сольо стрілецьку пісню: „Накрила нічка", або щось інше, але сумне, стрілецьке. Потім припадає до могили. На сцену входять з 8 дівчат в українських народніх строях, підводять дівчину і співають пісню: „Заквітчали дівчатонька Стрільцеви могилу, замісць мали заквітчати стрілецькую милу". Деякі дають на могилу цвіти і вінець на хрест. На хресті повіває та хустина, що в 2. акті дівчина дала стрільцеві. Хор за сценою співає останню строфку з пісні: „Їхав стрілець на війноньку", слова: „Добрії люди на силу взяли нещасную милу, а серед поля гнеться тополя та на стрілецьку могилу". Підчас пісні дівчата виводять дівчину за кулісі. Куртина спадає. Кінець 5. відслони.

6. ВІДСЛОНА.

Сцена, як у попередній відслоні. Тасама дівчина виходить, але бідна, обдерта та змарніла. Приступає до могили і деклямує:

Ні, нема мені розради!
Не потішать чужі люди!
Нема долі, нема правди,
Ворог лютий тут усюди!
(Припадає до могили)
Ох, устань, устань, мій милий!
Ратуй мене, сиротину!
Бо знущаєсь ворог лютий,
Бо у ката марно згину!

Деж я, бідна, прихилюся?
Хто розплете мої коси?
Ворог лютий їх обірве,
Осоромить, розтермосить...

Тихо плаче при могилі. За кулісами чути веселу пісню: „Вкраїно, Мати, кат сконав". З цею піснею входить гурт на сцену: Стрільці, парубки, дівчата селяни, діти. Попереду несе один стрілець жовто-блакитний стяг. Пісню докінчують на сцені. 2-гий Стрілець підводить дівчину і говорить-деклямує голосно і повільно:

Чого плачеш ти, дівчино?
Що твій милий упав в бою?
Ні, не плач, а тішся нині!
Ми здобули собі долю!

Нині Львів наш й рідний Київ
В свої руки ми дістали!
На всіх землях України
Ми панами нині стали!

Стрілець підносить високо прапор, хор докінчує пісню. Кінець 6. відслони.

7. ВІДСЛОНА.

Сцена, як у попередній відслоні. На сцені тихо і темно. Чути за сценою пісню: „Чуєш, брате мій, товаришу мій", хор мужеський або й мішаний. На сцену входить знеможений обдертий II. Стрілець і підчас тихої пісні говорить:

Боже мій! Скільки тут хрестів і могил!
Скільки тут впало вже стрілецьких сил!
Та устоятись ми в бою не змогли,
Бо з усіх сторін нас обняли вороги.

Босі ми й обдерті, бідні, як діди!
Тиф усіх нас косить, усюди смерть йде!
Нашу земленьку й народ взяли кати!
(Здіймає догори руки)
Боже, сил нам додай! В боротьбі нас кріпи!
(Тисне кріса до себе і цілує)
Боже! Не дай нам сконати в ярмі!
Дай з крісом в руках умерти в боротьбі!
(Паде знеможений)
Сил в нас не стало, та всеж зброї із рук
Ми не кинемо! Хоч серед болю і мук
Сил в нас не стало, ми із крісом в руці
Умирати будемо на рідній землі.

Говорить чимраз тихше. Пісня за сценою стихла. Куртина спадає. Кінець 7. відслони.

8. ВІДСЛОНА.

Сцена, як і в попередній відслоні. Ніч. Входить обдерта, бідна, стрілецька мати. Припадає до могили і деклямує:

Сину мій, сину! Я тебе шукала...
Ноги сходила, виплакала очі,
Мене бе ворог й недоля лукава,
Нашої смерти і крови кат хоче.

Я з тебе втіхи на старість так ждала,
Доленьку свою я бачила в тобі,
А тебе доля в могилу загнала,
Моя потіха з тобою спить в гробі.

Один ти в мене найстарший лишився,
Мужа убили злої вороженьки,
Тепер й ти, сину, муравою вкрився.
Хтож оборонить діточки маленькі?

Хтож мою старість, сину мій, догляне?
Чужі тут люди, вороженьки-круки...
Мене старую закують в кайдани...
Устань, мій сину! Возьми зброю в руки!

Не лишай матір ворогам на кпини,
Захисти, сину, голівоньку мою!
Тебе ждуть люди і край, що в руїні...
Устань, щоб раз здобути їм волю!

Тебе ждуть діти, сирітки маленькі,
Ждуть, щоб шабля твоя заблестіла,
Вони в неволі страждають тяженько,
Ждуть, щоб тут знову воля заясніла!

Припадає до могили. На сцену входить хлопчик і дівчинка, її малі діти. На сцені ясніє. Дівчинка деклямує:

Чого, ненько, зажурилась?
Що наш братчик в війні згинув?
Ой, не плач же, люба ненько!
Не навіки він нас кинув!
Як він йшов від нас, матусю,
То дав мені поцілунок
І казав: Не плач, Марійко,
Я принесу подарунок.
Я принесу тобі цвітку,
Ген здалека, з степу, з поля,
Я принесу цвітку щастя,
А та цвітка: наша доля.
Він казав до мене тихо:
Жди мене, сестричко, в хаті,
Я повернуся на празник,
У велике наше свято!

Хлопчик деклямує:

Так, так, матінко! Він вернесь!
І я виросту великий.
Ми возьмемо кріси в руки
І довжезні гострі штики.
Ми підемо в чисте поле,
Там заграють знов гармати...
Ми дістанемо ту цвітку,
Цвітку воленьки до хати!
Обітри ти сльози свої,
Наша матінко рідненька!
Я не дам тобі пропасти,
Я побю всіх вороженьків!

Діти обтирають мамі сльози з лиця і підводять її на ноги. За сценою чути спів дітей: „Гей, гук, мати, гук, де козаки йдуть". З піснею входить громадка дітей та обступає могилу. Хлопчик і дівчинка тулються до мами. Діти докінчують пісню на сцені. Дехто з дітей деклямує відповідний до свята вірш. Одна дівчинка складає вінок на могилу і на хрест, з відповідною деклямацією. На закінчення діти співають пісню: „Ой та зажурились Стрільці Січові" і куртина спадає. Кінець 8. відслони.

Тут діти з мамою можуть вийти і тут можна додати ще деякі сольо-співи і деклямації старших.

9. ВІДСЛОНА.

Сцена, як передтим. Кругом могили гурт старших. Хор співає кілька стрілецьких пісень, а потім один з хлопців деклямує:

О, ні! Ви не умерте, Стрільці, Герої вірні!
Хоч тілом ви упали знеможені в могили,
Ваш дух літає з нами, живий ваш дух і вільний.
Він кличе нас: Єднайтесь! Готуйте нові сили!
Ми чуємо той голос... Він в бій нас поприває.
Він з нами в день і в ночі, не дає нам заснути...
Ми підемо на клич той! Ось день новий світає!
(На сцені дуже ясно)
Рабство ми ненавидим! Ми вільно прагнем жити!

Хор співає пісню: „Живи, Україно! і Ще не вмерла". Куртина спадає. Кінець.

ЗАСТРІЛИЛИ ЛИПЕЯ

Ілько Липей минулого року втік із вязниці в Леополдові, де сидів близь десять років. Був замішаний в убивство, що зробилося ще за Шугая в Красношорах. Липей до останнього твердив, що він невинуватий.

Ілько Липей є сином одного з найповажніших і найбагатщих селян Волового. Батько його був роками старостою і вже перед світовою війною був дуже заможний.

Ілько мав брата в Америці, що яко американський старшина брав участь у світовій війні і на француському фронті загинув. Як кожний вояк, і він був заасекурований і по його смерти майже чверть міліона Кч. дістав його батько, крім того його молодший брат, Петро, місячну ренту 1,400 Кч., а батько 600 кч. Батько гроші розділив між інших дітей, а Ількови не дав нічого, хоч Ілько мав троє дітей. Кружляли також погані вісти про його жінку і Липей, не зважаючи на те, що в тюрмі мав сидіти вже лише півтора року, перед чотирнацятьма місяцями втік із тюрми серед дуже цікавих обставин: в тюрмі він поводився взірцево, тож дозволено йому виходити на полеву працю, тим більше, бо незадовго мав і так бути вільним. Одного дня, перескочив Ілько високу загороду і втік. Сторож зараз заалярмував багато вязнів, обшукали цілу околицю, а Липей тимчасом аж до вечора лежав серед троснику в озері, майже під водою, взявши до рота діраву тростину ссати повітря.

Вечором подався в гори і девятнацятого дня побачив рідне село. По дорозі голодував, подорожував тільки вночі, харчувався сирою бараболею і недозрілою сирою кукурузою, а навіть один раз викрав козу в селі, зарізав і в лісі спік собі добрий кавалок...

Прибувши до дому, зараз збив батька, вимагаючи своєї частини. Побив також жінку, як то читаємо з його денника, що його залишив при одній утечі. (Там також говориться про дуже сентиментальну зустріч з його 12-річним синком Василем). В перших місяцях Липей позатим, що скривався, не робив жадної біди. Аж на початку цього року зійшовся з рухливим Кливцем Юрком і від того часу були чути часті напади на Жидів. Цілі відділи жандармів дармо гонили за ними; вони в пралісах завжди закривались і вже жандармерія зрезигнувала була до зими з того, щоб їх спіймати.

Аж десь при кінці серпня ц. р. ограбили чеських туристів на полонині Кук і від тоді розпочались нові лови на них. Сотки жандармів переслідували розбійників по лісах.

Перед 2-ма тижнями напали на багатого селянина в Березові і заграбили 12,000 кч. Перед тижнем Кливець застрілив гайника Іровшка. На це вже вирушили сотні жандармів з вивченими собаками й полювали в день і в ночі, маючи до диспозиції авта для скорого перевозу розвідок.

В суботу (14. IX.) донесли з села Рипинного, що Липей з Кливцем переховується в лісах між Рипинним і Річкою. Відділ жандармерії вирушив і в ночі на неділю в 23 годині відкрили сховок Липея і його товариша. Жандарми загойкали, щоб вони добровільно піддались, але вони відповіли рушницями і почався перестріл. Ранений Липей тікав, перебир річку, вже був настільки знесилений, що впав на землю, але ще все відстрілювався. При цьому в його останньому бою постигли його дальші кулі і він сконав на місці. Улівець правдоподібно також поранений. Він подався в лісі в напрямі Новоселиці.

Так скінчилася романтика Ілька Липея на нашій верховині.

В понеділок, дня 16. вересня ц. р., поховали Ілька Липея. В неділю ввечір читали цілу ніч „псалтирю". Великі маси народа приходили в понеділок, з цілої околиці. В похороні взяв участь і батько Липея. Трагічні сцени викликували діти застріленого, особливо старша 15-літня дочка ридала над труною батька. — Чеська газета „А-Зет" принесла несмачну ілюстрацію: над трупом Липея жандарми мов над здохлятиною сміються... — Фоторепортерів, що хотіли Липея відфотографувати мертвого при столі, родина проганяла: „Не смішкуйтеся стільки...."

Коли батько є письменником.

— Твоє свідоцтво, сину, є знов дуже мізерне.
— Ну, тату, критика про вашу останню драму теж не була дуже прихильна.

ПОВІДОМЛЕННЯ ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, КОТРІ ЗМІНЮЮТЬ СВОЮ АДРЕСУ.

Хто з членів У. Н. Союза, або передплатників, змінює свою адресу, мусить виповнити наступне:

1) Переслати 10 центів, які Адміністрація платить за вироблення „стенсля". 2) Подати виразно число відділу, до котрого член належить. 3) Подати стару адресу. 4) Подати нову адресу.

Стара адреса була:

Число відділу ....
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу ....
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

Хто при зміні своєї адреси не подасть виразно числа свого відділу і не перешле 10 центів почтовою маркою, хай не нарікає, що одержує „Свободу" не правильно.

Адміністрація „Свободи".

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

В Молочарні.

— Пане старший, що значить цей напис: „літна й зимова обслуга"?

— Се значить, з мухами або без.

НЕСТРИМНИЙ ГІН ЖИТТЯ

Поки жиють люди, ніяка сила не спинить гону життя. Воно йде-пливе вперед. Ломить суперника, ломить і свого. Народини і смерть це тільки явища одного життя. Одні сліпці, а її ті ступають, гордо випрямившись, навперед себе, розмахуючи своїми ціпками. Це гін життя.

Гинуть по дорозі свого життя народи й нації. Це змисл історії. Скільки й не переходило народів оцим шляхом історії, століттями, тисячоліттями, міліонами літ, усі вони жили та вмирали. Бувало віками заселені простори землі пустіли, коли набігали нації на нації в борні. Побідженого нищив побідник, а того його побідник. Отак одного поразка іншому побіда. Героєм в історії остається все побідник. Правда все по боці побідника.

До побіди треба сили. Сила віками зміняється. Сильний заставляє за себе битися всю природу, живу й мертву, а передусім людей. Колись рядив випадок на світі. Тепер рядить випадок і думка сильної людини, людини волі та хотіння. Людина сильна все. Питання тільки, чия та сила, що нею сильна людина. Бо чия сила, того й правда.

За землями, за ріками, за горами, за морями, десь там далеко у вирію, десь там на нашій незнаній землі, не далеко і не близько, бо це як кому, отже десь там іще по цім боці широкого рівника, де рівний день і рівна ніч, отам та Етіопія. Чудовий край, чудові й люди, вільні люди, геройські люди — люди сили, хотіння й волі, самі герої над героями. Це Етіопці.

Славні там люди, славна і їх бувальщина, багатий край, багаті й люди, багаті тим, що більше їм не хочеться, більше й не бажається. І жиють вони віками в своїй хаті, в своїй державі, на своїй землі. А в своїй хаті й своя правда і сила і воля.

Етіопія має й свою бувальщину, довгу і славну. Було колись Етіопці вміли панувати, вміли й воювати. І досі пливе в їх сильних жилах не вода, а кров жива. Герої вони над героями. А край їх широкий, край їх просторий, край їх великий. А людей обмаль, бо герої вибивали героїв. При житю осталися лиш сильні, осталися переможці.

На Етіопію йде ворог. Ласий ворог на багату етіопську землю, бо вона родюча на верху, бо вона криє багатства на споді. Чого тільки нема в тій Етіопії! І наша кукурудза, жито й пшениця, наші овочеві дерева, але є там і ростини півдня — цитрини, помаранчі, дактилі. В землі золото, срібло, залізо, вугля, нафта й усяке добро. Є там воли й корови, вівці, кози й буйволи, але є й гордий король теплих країв — лев, є отже доволі хліба й усякого добра. І люди є, герої є, держава є і воля є.

Чогож нема? Знання нема. На всю Етіопію одна-однісінька газета є. Та й та одна француською пише мовою. Етіопським героям не треба знання. Знання спиняє геройський розмах, інстинкт, хотіння-волю, що каже етіопській крові вмирати, а не подаватися.

І не подадуться Етіопці й тепер Італії. Вони 1896 р. побили й розбили віщу італійську армію біля Адови. Тепер іде більша італійська сила на Етіопців. Двацять міліонів Етіопців проти сорок міліонів Італійців не дадуть собі ради. Але впадуть Етіопці геройською смертю. Це буде слава померлим героям, а побіда... Та хто його знає, хто буде побідником?

А люди? Що вони кажуть? Мусоліні хоче Етіопії, бо в нього людей багато. Англія хоче Етіопії, бо це твердиня для її земель. Франція за Італію, бо хоче миру в Европі. Німеччина чекає на війну, бо хоче й собі африканських земель і проводу в середущій і східній Европі. Японія радаб, щоби білі скрівавилися й не турбувалися її справками на Далекому Сході. Совєтська Росія бажає миру, бо ще не готова наказувати світовй. Автім, хто знає, що вона заспіває? А при тім увесь світ зброїться, бо зброя це найбільший герой. Оце ознака часу. — („Час").

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НАЙСТАВН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 105, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20-го жовтня, в годині 3-тій пополудні, в Українській Громаді, 2051 Рован вул. Обовязком кождого члена є бути на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминаємо, щоб вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані .Хто з членів має кандидатів в члени У. Н. Союза, просимо привести на збори. — Ст. Слободян, предс.; Ст. Крайник, кас.; Ст. Борис, секр.

ТАВТОН, МАСС. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 122, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20-го жовтня, в годині 1-шій пополудні, в галі Товариства. Обовязком кождого члена є прийти на збори, бо будемо рішати важні справи. Напоминаємо всіх членів, щоб платили свої членські вкладки на зборах відділу, а не посилали до хати секретаря, чи касієра. На це Тов. має свою галю, щоб кождий міг прийти на збори і заплатити свої вкладки. Напоминаємо довгуючих членів, щоб прийшли і заплатили свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Уряд Товариства.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 19-го жовтня в годині 8-мій ввечір. Плачення вкладок та інші справи буде полагоджувати секретар між год. 6—8 ввечір. — Уряд.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що 3-квартальні збори відбудуться в неділю, 20. жовтня, в годині 2-гій пополудні, в гали Укр. Горож. Клюбу, 13 Вашингтон вул. Просимо всіх членів явитися, бо є важні справи до полагодження. — Н. Мазур, предс.; В. Мандвій, секр.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в неділю, 20. жовтня, в Юніон Гал, Норт Вайомінг вул. Довгуючі члени і ті, котрі суспендовані, щоб прийшли і вирівнали свій довг. Як котрий з членів не мігби прийти з важної причини, то щоб заплатив найдальше до 25 ц. м., щоб було ще часу заслати розмет до головної каси У. Н. Союза. — В. Шипула предс.; Мих. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20-го жовтня, в годині 2-гій пополудні, в залі У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Просимо всіх членів прибути на збори на час, бо маємо важні справи до полагодження. На цих зборах виберемо робітників до переведення балю. Довгуючих членів напоминаємо, щоб прийшли і вирівнали залеглости. Родичі, котрі ще не мають записаних своїх дітей в У. Н. Союзі, хай зроблять це на тих зборах. Вписуйте свої діти до своєї організації. Члени, котрі мають знайомих, що хотіли б вписатись в члени У. Н. Союза, хай приведуть їх на збори, а дістануть організаційну нагороду. — Петро Головачук, фін. секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 20. жовтня, в годині 2-гій пополудні, в галі церковній, 17 Говп Еве. Кождий член має явитись на збори обовязково, бо маємо важні справи до вирішення. Довгуючі члени щоб прийшли і вирівнали свої вкладки. — Т. Скоробогатий, предс.; Ю. Нестор, кас.; М. Табачук, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Між авторами.

Розмовляють два автори:
— Ви були на моїй премієрі?
— Очевидно. Дивуюся, що ви не запримітили. Я був єдинокий, що бив браво.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(7)

Лейді Берт Барклі кинула оком крізь густу чорну хмару, шукаючи в розпуці якоїсь рівної долини між урвистими горами. Вона рішилася зіскакувати з літака скоропадом тільки в крайній потребі, бо знала, що вітер може розбити її об скали на смерть.

Нагло перед нею піднялася гранітова скала, високо, як величезний передпотоповий звір, неначе якесь страхіття. Вона підняла свій літак угору та ледви-ледви перелетіла понад край скали. Потім машина почала пирскати, а далі завмерла власне в хвилі, як перед нею вставала з хмар іще одна скала...

...На землі під нею, у підніжжя високої скелі, що була кратером вигаслового вулькану, стояв старий, бородатий чоловік з суворим, немилосерним виразом обличчя. Він називався Ніярх, бо це імя переходило з покоління на покоління від непамятних часів.

Його очі були звернені до жерела дивного, гудячого голосу. Ніярх промовив до своїх людей, що столпилися довкола нього: „Можливо, що це Іскандер, син Баала, що прийшов нарешті на землю. Ідіть, менші жерці, та приготуйте сина Айдона на жертву".